Wikipédia

Csuvas nyelv

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A **csuvas nyelv** (csuvasul *Чӑвашла*) a török nyelvek egyike, a 21. század elején 1,8 millióan beszélik Oroszországban, főleg a Volga középső folyása mentén fekvő, az Orosz Föderációhoz tartozó Csuvas Köztársaságban, amelynek hivatalos nyelve.[2]

Csuvas	
Чӑвашла	
Beszélik	Oroszország
Terület	Csuvasföld
Beszélők száma	1.330.000[1] fő
Nyelvcsalád	Török nyelvek
	csuvasos nyelvek proto-bolgár nyelvek
	Csuvas
Írásrendszer	cirill ábécé
Hivatalos állapot	
Hivatalos	Csuvasföld
Nyelvkódok	
ISO 639-1	cv
ISO 639-2	chv

A Wikimédia Commons tartalmaz *Чӑвашла* témájú médiaállományokat.

Tartalomjegyzék

Története

A csuvas a török nyelvek legelkülönültebbje: a többi ilyen nyelv beszélője így még az általában kölcsönösen megérthető kifejezéseket sem érti. A felmenőjét a volgai bolgárok beszélték a középkor folyamán.

A csuvas nyelvnek két fő dialektusa ismert, a *virjál* és az *anatri*. A virjál az archaikusabb, az irodalmi nyelv a anatrin alapul.[2]

A csuvas a török nyelvek egyik nagy ágának, amit váltakozva bolgár-töröknek, csuvasos töröknek, ogur-töröknek, nyugati ótöröknek neveznek, az egyetlen élő nyelvi képviselője.[2] A többi török nyelvet köztöröknek szokás nevezni. A csuvas és a köztörök nyelvek között nagy a hangtani távolság, míg a szókincs – ahol a jelentős számú orosz jövevényszó nem szorította ki az eredetit – szinte kizárólag török párhuzamokat mutat.

Korábban sok kutató nem is török nyelvnek gondolta, hanem erősen eltörökösödött finnugor nyelvnek,[3] a 2016-ban kiadott iskolai történelmi atlasz ismét az uráli nyelvek közé helyezi.

A csuvasos török vagy a nyugati ótörök a nyelv a magyar nyelv honfoglalás előtti, több száz török jövevényszavának a legfontosabb forrása.[2]

A mai csuvas ábécé

Írása javarészt a cirill ábécén alapul: ábécéje tartalmazza az összes orosz betűt, kiegészítve négy sajáttal: Ӑӑ, Ӗӗ, Ҫҫ és Ӳӳ.

А Ӑ Б В Г Д Е Ё Ӗ Ж З И Й К Л М Н О П Р С Ҫ Т У Ӳ Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Э Ю Я
а ӑ б в г д е ё ӗ ж з и й к л м н о п р с ҫ т у ӳ ф х ц ч ш щ ъ ы ь э ю я

Jegyzetek

1. A 2002-es oroszországi népszámlálás önmagukat csuvas anyanyelvűnek tartó válaszadóinak száma.
2. Zimonyi
3. Encyclopædia Britannica (1997)

Források

- ↑ **Zimonyi:** Zimonyi István: Sudár Balázs (szerk): *Magyarok a honfoglalás korában.* Budapest: Helikon. 2015. 73. o. = Magyar őstörténet, 2. ISBN 978-963-227-592-5

További információk

- Csuvas-orosz szótár (https://web.archive.org/web/20190406192447/http://samahsar.chuvash.org/)
- A csuvas emberek oldala, csuvasul, angolul, eszperantóul és oroszul (http://chuvash.org)
- E. Čaušević: Tschuwaschisch. in: M. Okuka (Hg.): Lexikon der Sprachen des europäischen Ostens. Klagenfurt (= Wieser Enzyklopädie des europäischen Ostens 10) 2002. S. 811. (https://web.archive.org/web/20060309025932/http://www.uni-klu.ac.at/eeo/Tschuwaschisch.pdf)
- Эктор Алос-и-Фонт. Оценка языковой политики в Чувашии (http://cvlat.blogspot.com/2010/11/blog-post.html)
- Пикет в защиту чувашского языка в Чебоксарах (http://anticor-21.livejournal.com/209000.html)
- Általános szókincs csuvas és német nyelven (http://www.v-stetsyuk.name/ru/Alterling/Germanic/ChuvGer.html)
- Эктор Алос-и-Фонт, «Преподавание чувашского языка и проблема языкового поведения родителей», Чувашский государственный институт гуманитарных наук, 2015, Шупашкар.
- Скоро чувашский язык останется «какой-то культурной традицией» (http://chuvash.org/blogs/comments/2783.html)